

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

19.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 5-го Марта — 1837 — Wilno. Piątek. 5-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 26-го Февраля.

Высочайшимъ Приказомъ отъ 19-го Февраля, состоящій по особымъ порученіямъ при Виленскомъ Военномъ Губернаторѣ, Гродненскомъ, Минскомъ и Бѣлостокскомъ Генераль-Губернаторѣ, Генераль-Адъютантѣ Князь Долгоруковъ 1-мъ, Лейбъ-Гвардіи Волынскаго полка Поручикъ *Серебряковъ*, произведенъ въ Штабъ-Капитаны, съ оставленіемъ при прежней должности.

— Высочайшимъ Приказомъ сегожъ числа, Виленскій Полицмейстеръ, состоящій по Кавалеріи Ротмистръ *Мезневъ*, назначенъ Исправляющимъ должность Военнаго Начальника Ошмянскаго и Завилейскаго уѣздовъ, на мѣсто состоящаго по Кавалеріи Подполковника Кастелянова.

— Высочайшимъ Приказомъ 22-го Февраля, состоящій по особымъ порученіямъ при Виленскомъ Военномъ Губернаторѣ, Гродненскомъ, Минскомъ и Бѣлостокскомъ Генераль-Губернаторѣ, Генераль-Адъютантѣ Князь Долгоруковъ 1-мъ, Лейбъ-Гвардіи Волынскаго полка Штабъ-Капитанъ *Серебряковъ*, назначенъ Полицмейстеромъ въ г. Вильно, съ состояніемъ по Арміи, Майоромъ. (Р. И.)

— Лейбъ-Гвардіи Драгунскаго полка Полковникъ *Сабуровъ 2-й*, назначенъ Командиромъ Елисаветградскаго Гусарскаго полка.

— Предсѣдатель Волынской Палаты Уголовнаго Суда, Статскому Совѣтнику *Щастному* повелѣно быть Предсѣдателемъ такой же Палаты въ Гродненской губерніи, Предсѣдателя же сей Палаты, Коллежскаго Совѣтника *Карпиловича* перевести на мѣсто *Щастнаго* въ Волынскую губернію.

— Таврической Гражданскій Губернаторъ, Тайный Совѣтникъ *Казнагеевъ* Всемилостивѣе уволенъ отъ службы. (А. В.)

— Его Императорское Величество, по всеподданнѣйшему представленію Господина Министра Юстиціи, обще съ Г. Генераль-Губернаторомъ Графомъ Гурьевымъ, о мѣрахъ къ скорѣйшему окончанію поправки дѣйстви Дворянскихъ Депутатскихъ Собраній во ввѣренныхъ управленію его Графа Гурьева губерніяхъ, въ 18 день Декабря 1836 года, Высочайше повелѣть изволилъ: 1-е, опредѣлить въ Комиссіи: Кіевскую, Подольскую и Волынскую по одному Члену отъ Короны изъ чиновниковъ Министерства Юстиціи и Переводчику, съ производствомъ жалованья изъ Дворянскихъ суммъ: первымъ по 1,500 рублей, а послѣднимъ по 800 рублей ассигнаціями въ годъ, присвоивъ Членамъ отъ Короны, по сравненію съ Совѣтниками Палаты VI, а Переводчикамъ въ сравненіи съ Повѣтчиками или Столоначальниками Палаты X классъ и включивъ должность Члена во 2-ю степень 5-го разряда, а Переводчика въ 9-й разрядъ росписанія пенсіонныхъ окладовъ; 2-е, Комиссіямъ вѣнать въ обязанность, предоставляя Герольдіи по истеченіи каждаго года установленныя Высочайше утвержденнымъ 20 Апрѣля 1834 года мнѣніемъ Государственнаго Совѣта донесеніямъ, независимо отъ того доставлять ежемѣсячно о дѣй-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 26-go Lutego.

Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny pod dniem 19 Lutego, zostający do szczególnych poleceń przy Wileńskim Wojennym Gubernatorze, Grodzieńskim, Mińskim i Białostockim Jenerał-Gubernatorze, Jenerał-Adjutancie Xieciu Dołhorukowie 1-m, Porucznik Gwardyi Półku Wołyńskiego *Serebriakow*, podniesiony do Rangi Sztabs-Kapitana, z pozostaniem na dotychczasowym obowiązku.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny tegoż dnia, Wileński Policmeyer, liczący się w Kawalerii Rotmistrz *Mezniew*, naznaczony sprawującym obowiązek Woyskowego Naczelnika Powiatów Oszmiańskiego i Zawileyskiego, na miejsce liczącego się w Kawalerii Podpółkownika Kastełanowa.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 22-go Lutego, zostający do szczególnych poleceń przy Wileńskim Wojennym Gubernatorze, Grodzieńskim, Mińskim i Białostockim Jenerał-Gubernatorze, Jenerał-Adjutancie Xieciu Dołhorukowie 1-m, Wołyńskiego Półku Gwardyi Sztabs-Kapitan *Serebriakow*, naznaczony Policmestrem w M. Wileń, z liczeniem się w Armii w randze Maora. (R. I.)

— Gwardyi półku Dragonów Półkownik *Saburow 2-gi* naznaczony Dowódcą Elisawetgradzkiego półku Huzarów.

— Prezydentowi Wołyńskiej Izby Kryminalnego Sądu, Radcy Stanu *Szczastnemu* rozkazano bydy Prezydentem takieży Izby Gubernii Grodzieńskiej, a Prezidenta tej Izby, Radcę Kollegialnego *Karpiłowicza* przenieść na miejsce *Szczastnego* do Gubernii Wołyńskiej.

— Taurucki Cywilny Gubernator, Radzca Tajny *Kaznaczejew* Naylaskawiey uwolniony ze służby.

— Jego Cesarska Mość, po nayuniższém przedstawieniu Pana Ministra Sprawiedliwości, łącznie z P. Jenerał-Gubernatorem Hrabią *Gurjewem*, o śródkach do prędszego ukończenia rewizyi działan Dworzańskich Deputacyynnych Zgromadzeń w powierzonych zarządowi Hrabiego *Gurjewa* Guberniach, dnia 18 Grudnia 1836 roku, Najwyższy rozkazać raczył: 1) Naznaczyć do Komissyy: Kijowskiej, Podolskiej i Wołyńskiej po jednym Członku od Korony z Urzędników Ministerium Sprawiedliwości i Translatorze, z wydawaniem płacy z summ Dworzańskich: pierwszym po 1,500 rubli, a ostatnim po 800 rubli assygnacyami na rok, przyswoiwszy Członkom od Korony, po zrównaniu z Radczami Izb, VI, a Translatorom zarówno z Powytczykami czyli Stołonaczelnikami Izb, X klasę, i umieścić obowiązek Członka w 2-m stopniu 5-go rzędu, a Translatora w 9-m rzędzie rozpisania wyznaczeń pensy; 2) Komissyom przepisać za obowiązek, przedstawiając do Heroldyi po upływie kaźdego roku ustanowione przez Najwyższy utwierdzoną 20 Kwietnia 1834 roku Opinią Rady Państwa doniesienia, niezależnie od tych posyłać co miesiąc o swych działaniach sprawozdania do Naczelników Gubernii i Jenerał-Gubernatora. 3) Cywilni Gubernatorowie, lub Jenerał-Gubernator, po otrzymaniu tych spra-

ствіяхъ своихъ отчеты Начальникамъ губерній и Генераль-Губернатору; 3-е, Гражданскимъ Губернаторамъ, или Генераль-Губернатору, по полученіи таковыхъ отчетовъ, входитъ въ разсмотрѣніе всѣхъ подробностей и случаевъ, кои препятствуютъ скорому и правильному дѣйствию Коммиссій, для обращенія оныхъ присвоенною имъ властію на основаніи общихъ учрежденій; по такимъ же предметамъ, которые, превышая власть ихъ, требуютъ будутъ содѣйствія Высшаго Правительства, сносится съ Министерствомъ Юстиціи, для предложенія Герольдіи или Правительствующему Сенату; и 4-е, для полного успѣха въ ревизіи, предоставитъ Гражданскимъ Губернаторамъ и Генераль-Губернатору требовать отъ Дворянскихъ Депутатскихъ Собраній ежемѣсячную отчетность объ успѣхѣ исполненія ими требованій ревизіонныхъ Коммиссій, съ объясненіемъ причинъ, по коимъ произошла медленность. (Опуб. Правитель. Сенатомъ Января 30 дня 1837 года.)

— Правительствующій Сенатъ слушалъ предложеніе Господина Министра Юстиціи, Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, что Г. Оберъ-Прокуроръ Святѣйшаго Синода сообщилъ ему, что по всеподданнѣйшему его докладу, Его Императорскому Величеству благоугодно было, въ слѣдствіе передачи дѣлъ Греко-Унитскаго исповѣданія въ вѣденіе Оберъ-Прокурора Святѣйшаго Синода, въ 17 день минувшаго Января изъяснить Высочайшее соизволеніе на учрежденіе при немъ Отдѣленія Духовныхъ Дѣлъ Греко-Унитскаго исповѣданія, при томъ препроводилъ къ нему въ спискѣ и Высочайшее утвержденныя того жѣ числа штаты онаго Отдѣленія, присовокупляя, что сумма на содержаніе сего Отдѣленія отнесена на счетъ Государственнаго Казначейства. (Опуб. Правитель. Сенатомъ Февраля 10 дня 1837 года.)

— Государь Императоръ, по всеподданнѣйшему представленію Г. Главноуправляющаго, Путями Сообщенія и Публичными Зданіями, Высочайше повелѣть соизволилъ: право на деньщиковъ присвоить токмо однимъ Оберъ-Офицерамъ Корпуса Инженеровъ и Строительнаго отряда путей сообщенія, полагая каждому по одному деньщику. (Опуб. Правитель. Сенатомъ Февраля 16 дня 1837 года. (С.В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 25-го Февраля.

Король принималъ вчера Префекта Полиціи давалъ потомъ частную аудіенцію Генералу *Celastriani*.

— Во вчерашнемъ засѣданіи Палаты Депутатовъ, по принятіи статей 12—17 проекта закона о Парикской національной гвардіи, на предложеніе Президента начались прѣвіи а между тѣмъ принято донесеніе Г-на *Сальванди* о проектѣ закона, по коему на предъ за обыкновенныя государственныя преступленія, военные должны быть предаваемы военному суду, а гражданскіе суду присяжныхъ. Многія мѣста въ семъ донесеніи, пріобрѣли громкое одобреніе собранія. Совѣщанія о проектѣ касающемся сего закона, по всему вѣроятію начнутся въ будущій вторникъ (28-го ч.)

— Десять ораторовъ изъяснили себя на сторонѣ, а 36 противу проекта закона о раздѣленіи судебныхъ мѣстъ.

— Изъ вѣрнаго источника извѣстно, что Правительство сегодня по полудни получило по телеграфу слѣдующую депешу изъ Байонны отъ 23 Февраля: „3,000 Карлистовъ изъ Валенціи и Арагоніи съ 500 чел. конницы, подъ командою *Кабреры* вступили въ провинцію Ламанха. Мадридъ 19 го ч. находился въ большомъ смятеніи, частію по причинѣ слуховъ, что Карлисты приблизились уже къ Віана, частію по причинѣ бездѣйствія сѣверной арміи. Віанѣ имѣетъ мало войска и во всемъ терпитъ недостатокъ. Генераль *Роанне* намѣревался отправиться къ сѣверной арміи. 22-го ч. въ Санъ-Себастьянѣ ничего еще не было постановлено касательно нападенія.“

26-го Февраля.

Вчера занимался Король съ Президентомъ Совѣта и Графомъ *Монталиве*, а потомъ принималъ Генерала *Дамрелона*, Барона *Вертера*, Г-на *Дюпена* и Герцога *Шоазель*.

— Съ нѣкотораго времени опять много говорятъ о предполагаемомъ бракосочетаніи Герцога *Орлеанскаго* съ одною Германскою Принцессою, и полагаютъ, что въ такомъ случаѣ Герцогъ *Орлеанскій* переѣдетъ въ Пале-Рояль.

— Говорятъ о путешествіи Г-на *Тьера* въ Англію и Германію.

— Сегодняшній *Мониторъ* содержитъ (вчера уже сообщенную) телеграфическую депешу изъ Байонны отъ 25 Февраля въ 8 час. вечера о вступленіи Карлистовъ въ провинцію Ла Манха.

wozdań, macyznic rozpatrzenie wszystkich szczegółów i zdarzeń, które są na przeszkodzie do prędkiego i prawdziwego działania Kommissyy, dla ich uprzątnienia władzą im udzieloną na zasadzie ogólnych urzędzeń; w takich zaś przedmiotach, które przewyższając ich władzę, będą potrzebowały pomocy Wyższego Rządu,—komunikować się z Ministerjum Sprawiedliwości, dla przełożenia Heroldyi albo Rządzącemu Senatowi i 4) Dla należytego postępu rewizyi, dozwolnić Cywilnym Gubernatorom i Jenerał-Gubernatorowi potrzebować od Dworzańskich Deputacyynych Zgromadzeń co miesiąc wiadomości o postępie wypełnienia przez nich żądań rewizyynych Kommissyy, z wyrażaniem przyczyn, dla których zaszła zwłoka. (Ogł. p. Rz. S. 30 Stycz. 1837 r.)

— Rządzący Senat słuchali przełożenia P. Ministra Sprawiedliwości Radzcy Taynego i Kawalera Dymitra Wasilewicza *Daszkowa*, że P. Ober-Prokurator Najswiętszego Synodu donosił mu, iż po nayuniżeńszem jego przełożeniu, NAYJAŚNIEYSZEMU CESARZOWI JEGO MOŚCI podobło się, skutkiem przeniesienia Spraw Greko-Unickiego wyznania do wiedzy Ober-Prokurora Najswiętszego Synodu, w dniu 17 m zeszłego Stycznia oświadczyć NAWYŻSZE zezwolenie na urządzenie przy niem Oddziału Spraw Duchownych Greko-Unickiego wyznania, przy tém załączyl mu kopią NAWYŻEY zatwierdzonego tegoż dnia etatu tego Oddziału, dodając, iż summa na utrzymanie tego Oddziału odniesiona jest na rachunek Podskarbstwa Państwa. (Ogł. przez Rząd. Sen. 10 Lutego 1837.)

— CESARZ JEGO MOŚĆ, po nayuniżeńszem przełożeniu P. Główno-Zarządzającego Drogami Komunikacyi i Publicznymi Budowlami, NAWYŻEY rozkazać raczył: prawo mieć dienszczyków nadadź tylkosamym Ober-Oficerom Korpusu Inżynierów i Budowniczego oddziału dróg komunikacyi, naznaczając każdemu po jednym dienszczyku. (Ogł. p. Rz. Sen. 16 Lutego 1837 r.) (G.S.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Франція.

Парижъ, дня 25-го Lutego.

Król przyjął wczora Prefekta Policyi i udzielił potem Jenerałowi *Sebastiani* audyencyą prywatną.

— Gdy na wczorayszém posiedzeniu Izby Deputowanych przyjęte jeszcze zostały artykuły 12—17 projektu do prawa względem Paryzkiej Gwardyi narodowej, na wniosek Prezidenta rozpoczęły się rozprawy, a tymczasem przyjęto doniesienie P. *Salvandy* o projekcie do prawa, podług którego na przyszłość za zwyczajne przestępstwa stann, wojskowi mają być stawieni przed Sąd Wojskowy, a Cywili przed Sąd przysięgłych. Wiele miejsc tego doniesienia zjednało powszechną pochwałę zgromadzenia. Rozprawy o projekcie do tego prawa rozpoczną się podług wszelkiego podobieństwa w następujący wtorek (d. 28).

— Dziesięciu mówców oświadczyło się już za projektem do prawa względem rozdzielania władz Sądowych, a 36 przeciwko niemu.

— Z pewnego źródła dowiadujemy się, że Rząd dzisiaj po południu otrzymał przez telegraf następującą depeszę z Bayonny pod d. 23 Lutego: „3,000 Karolistów z Walencyi i Aragonii z 500 koni pod dowództwem *Kabrery* weszli do prowincyi La Mancha. Madyr d. 19 znajdował się w wielkiem poruszeniu, częścią z przyczyny pogłoski, że Karolisci mieli się już zbliżyć aż do Viana, częścią, z powodu bezczynności wojska północnego. Viana mało ma woyska i ze wszystkiego jest ogołoconą. Jenerał *Roanne* miał zamiar udać się do woyska północnego. D. 22 w San Sebastian nic jeszcze niepostanowiono względem uderzenia.“

Dnia 26.

Wczora pracował Król z Prezydentem Rady i Hrabią *Montalivet*, a potem przyjął Jenerała *Damremont*, Barona *Werther*, P. *Dupin* i Xięcia *Choiseul*.

— Od niejakiego czasu znowu wiele mówią o mającym nastąpić zaślubieniu Xięcia *Orleañskiego* z Niemiecką Xiężniczką i rozumieją, że się wtedy Xiążę *Orleans* przeniesie do Palais Royal.

— Mówią o podróży P. *Thiers* do Anglii i Niemiec.

— Dzisiejszy *Monitor* zawiera (wczora już udzieloną) depeszę telegraficzną z Bayonny pod 25 Lutego o godz. 8 wieczorem o wpadnięciu Karolistów do Prowincyi La Mancha.

27-го Февраля.

Вчера Король председательствовалъ въ Министерскомъ Совѣтѣ продолжавшемся два часа.

— *Messenger* утверждалъ вчера, что Нидерландскій Посланникъ въ Парижѣ отозванъ. Но *Charte de 1830* говоритъ сегодня, что ей поручено опровергнуть это извѣстіе.

— Одинъ здѣшній юридическій журналъ содержитъ слѣдующее: „Въ Субботу, въ слѣдствіе нѣкоторыхъ показаній *Менне*, арестованъ въ Версалѣ рядовой 16 полка. Если вѣрить носящимся слухамъ, онъ будто признался, что намѣренъ былъ умертвить Короля, и чтобы найти удобнѣйшій къ тому случай, опредѣлился въ одинъ полкъ стоящій гарнизономъ въ Парижѣ.

— Говорятъ, что *Журналъ Првнй* съ 1-го Марта, хочетъ увеличить свой объемъ и вскорѣ потомъ и *Gazette de France* послѣдуетъ сему примѣру. Также оба сии журналы хотятъ уменьшить и цѣну за печатаніе въ газетѣ.

— Вчерашній номеръ выходящаго здѣсь на Англійскомъ языкѣ журн. *Parish Sun*, на почтѣ и въ редакціи задержанъ.

— Министерскій вечерній журналъ содержитъ слѣдующую телеграфическую депешу изъ Байонны отъ 25 Февраля: „Инфантъ *Донъ-Себастьянъ* 21-го ч. съ 9 баталіонами и 1 эскадрономъ а также 4 пушками вышелъ изъ Дуранго и направилъ путь въ Ст. Себастьянъ. 12 баталіоновъ стоятъ близъ Бильбао. Генералъ *Сарсфилдъ* 23-го ч. съ 12,000 чел. стоялъ въ Пампелунѣ. За день предъ симъ 3 баталіона изъ дивизіи *Але* присоединились къ нему.

— Изъ Санъ-Себастьяна пишутъ, что тамъ появилась гриппа и сильно свирѣпствуетъ въ гарнизонѣ, и такъ мало остается людей способныхъ къ дѣлу, что даже симъ стараются оправдать бездѣйствіе Генерала *Эванса*.

— *Mémorial bordelais* сообщаетъ, что 23-го ч. Генералъ *Эспартеро* подавъ въ отставку отъ должности главнаго начальника Сѣверной Арміи. Къ сему приговорууплываютъ то, что Генералъ *Сеане* наименованъ его преемникомъ. *Сарсфилдъ* не хочетъ принимать никакого участія въ предполагаемомъ Генераломъ *Эвансомъ* планѣ нападенія; онъ говоритъ, что его дивизія во всемъ терпитъ недостатокъ, и весьма трудно сохранить дисциплину. По сему предполагаемое нападеніе, отъ котораго столько ожидали, должно думать, не состоится.

— Извѣстіе о казни Генерала *Гомеса* до сихъ поръ не подтвердилось; сомнѣваются даже, чтобы и приговоръ былъ опредѣленъ, ибо число свидѣтелей при допросахъ простирается до 1,000. (*A. P. S. Z.*)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 17 го Февраля.

Императорско-Россійскій Посолъ Графъ *Поццо-ди-Борго* имѣлъ третьяго дня аудіенцію у Короля, а вчера Ганноверскій Министръ.

— Въ журналахъ выходящихъ въ Кантонѣ помѣщена донесеніе Поручика *Эллиота*, который на суднѣ вооруженномъ однимъ орудіемъ спереди, и нѣсколькими меньшими по бокамъ, нечаянно напалъ на небольшой разбойническій флотъ Малайскихъ пиратовъ состоящій изъ 26 лодокъ. Хотя съ другой стороны гораздо большая была сила, ибо Малайцевъ было около 1,000 человекъ, а Поручикъ *Эллиотъ* имѣлъ только 43, однакожъ ему удалось вѣрнымъ выстрѣломъ потопить напередъ лодку начальника, а послѣ лодку его намѣстника, съ ними и со всеми ихъ людьми; другія 24 лодки, увидѣвъ это, всѣ обратились въ бѣгство. Губернаторъ получивъ извѣстіе объ этихъ подробностяхъ въ ту же минуту произвелъ поручика *Эллиота* въ Капитаны и пожаловалъ ему крестъ, другихъ же находившихся при немъ офицеровъ, солдатъ и матросовъ прилично награждалъ. Правительство *Манилы* кроме сего предвѣстило сумму на содержаніе вдовъ и дѣтей убитыхъ.

— Намѣреніе отозвать Португальское вспомогательное войско изъ Испаніи, по послѣднимъ извѣстіямъ изъ Лиссабона, оставлено; этому корпусу дано повелѣніе отправиться въ окрестности Витторіи, чтобы дѣйствовать подъ предводительствомъ *Эспартеры*.

— По донесеніямъ изъ Константинополя, Американецъ, Г. *Браунъ* обѣщался подвергнуть себя опыту въ доказательство, что онъ знаетъ средство къ освобожденію отъ язва подозрительныхъ домовъ, людей и одежды. Г. *Браунъ* ни медикъ, ни химикъ, но желаетъ только употребить противъ яды, которыя доселѣ во всѣхъ другихъ заразившихъ болѣзняхъ были цѣлительными, но непонятнымъ образомъ на моровую язву не дѣйствовали. *Сераскиръ Галиль* Паша согласился на предложеніе Г. *Брауна*, и въ случаѣ успѣха обѣщавъ ему награду 5,000 ф. ст. (*G. C.*)

Дня 27-го Лутего.

Вчера Король презыдовалъ на Радѣе Министерской, две godziny trwające.

— *Messenger* utrzymywał wczora, że Poseł Niderlandzki w Paryżu odwołany. Lecz *Charte de 1830* donosi dzisiaj, iż została upoważniona zaprzeczyć tej wiadomości.

— Jeden z tutejszych dzienników prawnych zawiera, co następuje: „W Sobotę, skutkiem niektórych wyznań *Meuniego*, żołnierz 16 półku aresztowanym został w Wersalu. Jeśli można dać wiarę biegającym pogłoskom, tedy miał on wyznać, iż miał zamiar zabić Króla, i żeby zręczniejszą ku temu znaleźć sposobność, zaciągnął się do półku stojącego na załodze w Paryżu.

— Mówią, że *Journal de Debats* od 1 Marca, chce powiększyć swój format, a nieco później i *Gazette de France* pójdzie za tym przykładem. Również oba te dzienniki chcą zmniejszyć cenę za drukowanie artykułów w gazecie.

— Wczorajszy numer wychodzącego tu w języku Angielskim dziennika *Parish Sun* na pocztę i w redakcyi został skonfiskowany.

— Ministeryalny dziennik wieczorny zawiera następującą depeszę telegraficzną z Bayonny pod 25 Lutego: „Infant don Sebastian d. 21 z 9 batalionami i 1 szwadronem, oraz 4 działami wyszedł z Durango i przedsięwziął drogę do St. Sebastian; 12 batalionów stoi pod Bilbao. Generał *Saarsfield* d. 23 z 120,000 ludzi stał w Pampelonie. Dniem przed tém, 3 bataliony dywizyi *Alaix* przyłączyły się do niego.

— Z St. Sebastian donoszą, że tam wybuchła gryppa i czyni wielkie spustoszenie pomiędzy załogą, i tak mało ludzi pozostało zdutnemi do walki, że nawet usiłują przez to usprawiedliwić nie czynność Jenerała *Evans*.

— *Mémorial bordelais* donosi pod d. 23, że Jenerał *Esparttero* podał się do uwolnienia od obowiązku Wodza Naczelnego wojska północnego, dodając do tego, że Jenerał *Seane* mianowany został jego następcą. *Saarsfield* zgoda nie chce mieć udziału w projektowanym przez Jenerała *Evans* planie uderzenia, składając się tém, że dywizya jego we wszystkiém cierpi niedostatek i bardzo jest trudno utrzymać karność. Dla tego więc zamierzone uderzenie, po którym tak wiele obiecywano należy uważać za niepodobne do skutecznienia.

— Wiadomość o śmierci Jenerała *Gomez* dotąd się jeszcze nie potwierdziła; wątpią nawet, ażeby i wyrok był postanowiony, gdyż liczba świadków do wysłuchania dochodzi 1,000. (*A. P. S. Z.*)

BRITANIA WIELKA I IRLANDYA.

Londyn, dnia 17 go Lutego.

Dnia onegdajszego miał posłuchanie u Króla Poseł Cesarzsko-Rosyjski, Hrabia *Pozzo-di-Borgo*, a wczora Minister Hannowerski.

— Gazety wychodzące w Kantonie umieściły doniesienie Porucznika *Elliot*, który na łodzi, uzbrojonej jedną armatą w przegubie i kilkoma koronadami z boków, uderzył niespodzianie na rozboyniczą flotyllę mалайских korsarzy z 26 łodzi złożoną. Chociaż nadzwyczaj była przemagającą siłą drugiej strony, bo Mалайczyków było blisko 1000 ludzi, a Porucznik *Elliot* miał tylko 43, udało mu się przeciwień dobrém strzelaniem zatopić naypierwiej łódź przywódcę, a potem łódź jego zastępcy, z niemi samemi i ze wszystkiemi na łodziach znajdującemi się ludźmi, co widząc inne 24 łodzie, wszystkie w ucieczce szukały schronienia. Gdy Gubernator powziął o tych szczegółach wiadomość, posunął zaraz Porucznika *Elliot* na Kapitana i ozdobił krzyżem, innych zaś będących z nim oficerów, żołnierzy i matyków, stosownie wynagrodził. Rząd *Manilly* wyznaczył prócz tego fundusz na utrzymanie wdów i dzieci po poległych.

— Zamiar odwołania portugalskiego wojska posiłkowego z Hiszpanii, podług ostatnich wiadomości z Lishony, został zaniechany; wydano korpusowi rozkaz udania się w okolice Wiltoryi, dla działywania pod rozkazami *Espartery*.

— Podług doniesień ze Stambułu, Amerykanin *Pan Brown*, ofiarował się poddać pod doświadczenie, aby dowieść, że posiada sposób uwolnienia od zarazy podeyrzanych domów, osób i ubiorów. *P. Brown* nie jest lekarzem, ani chemikiem, lecz chce tylko użyć przeciw trucizn, które przeciw innym chorobom zaraźliwym dotąd były skutecznymi, lecz niepojętym sposobem na powietrze morowe nie skutkowały. *Seraskier Halil* Basza przystał na propozycyę *Pana Brown*, i wrazie pomyslnego doświadczenia przyrzekł mu nagrodę 5000 funt. szt. (*G. C.*)

25-го Февраля.

Е. Кор. Высоч. Герцога Кумберландскаго ожидаютъ сюда около святой недели.

— Церковная Коммиссія третьего дня опять имѣла собраніе, въ которомъ участвовали Архіепископъ Кентербургскій, Епископъ Лондонскій и многіе кабинетные Министры.

— Адмиралъ Отвей, получившій команду вмѣсто Адмирала Флеминга, назначеннаго къ другой должности, занялъ мѣсто при Ширнесѣ.

— По донесеніямъ Курьера, извѣстный своею полемикою съ Оксфордскимъ духовенствомъ, Профессоръ Богословія при Оксфордскомъ Университетѣ, получилъ вакантное Епископство Селсбурское.

— Preston Chronicle уведомляетъ, что стараются умножить Епископовъ католической церкви въ Англіи. Рѣшительно со времени Якова II, шесть Сѣверныхъ Графствъ Англіи, включая Честершире и островъ Менъ, всегда имѣли только одного Апостольскаго Викарія, отъ чего Прелатъ сей обремененъ былъ обязанностями, коихъ исполненіе невозможно было для одного лица.

— Въ послѣднюю пятницу (21 Февраля) въ Единбургѣ, тамошнее медицинское Королевское общество, праздновало свое столѣтіе.

— Сегодня на 59 году жизни скончался извѣстный многими юридическими и законодательными сочиненіями писатель Джонъ Диллонъ.

— Г. Торгиль за понесенныя оскорбленія, пріобрѣлъ уже предоставленными ему въ Турціи торговыми выгодами, 4,000 фун. стерлин.

— Говорятъ теперь, что недостатокъ денегъ въ Ливерпульѣ особенно чувствителенъ у содержателей табаку и шелка. Табакъ три уже мѣсяца понизился цѣною около 50 процен.

28-го Февраля.

Ихъ Велич. прибыли въ Виндзоръ. Сиръ Чарльсъ Воганъ, который отправляется Чрезвычайнымъ Посланникомъ въ Константинополь, имѣлъ у Е. В-ва отпусковую аудіенцію.

— Графъ Руманцовъ прибылъ сюда изъ С. Петербурга съ особеннымъ порученіемъ, въ сопровожденіи Генерала Дивова, въ качествѣ Секретаря.

— Здѣсь распространился общій почти слухъ, что составляется союзъ между Вигами и Торіями противу Радикалистовъ. Это основывается особенно на обзорѣнн состояніи политическихъ партій въ журн. Edinburgh Review.

— По новѣйшимъ извѣстіямъ изъ Константинополя, Туркоманы разбили войско Персидскаго Шаха и взяли 2,000 плѣнныхъ; полагали, что симъ случаемъ онъ принужденъ будетъ остановить свою экспедицію въ Герать.

— Тунисскій Бей, по случаю заразы въ Триполѣ, запретилъ всякое сношеніе съ симъ мѣстомъ.

— На многихъ мѣстахъ наблюдаемое 18-го Января сѣверное сіяніе, и здѣсь также было видимо, а по Нью-Йоркскимъ газетамъ, сіе явленіе показалось тамъ 26 Января въ чрезвычайномъ великолѣпн.

— Вчера по полудни Темза такъ высоко поднялась, что жители нижнихъ окрестностей должны были убѣгать, и много причинено вреда.

(A.P.S.Z.)

Германія.

Гамбургъ, 23-го Февраля.

Частныя письма изъ Копенгагена и Альтоны представляютъ болѣзнь Е. В-ва Датскаго Короля опасною, присовокупляя къ тому, что бюллетени издаваемые лѣкарями, потому извѣщаютъ надежду выздоровленія, что самъ Король обыкновенно ихъ читаетъ, слѣдственно, онъ не долженъ знать объ угрожающей ему опасности.

Мюнхенъ, 26-го Февраля.

Здѣшній Дипломатическій Корпусъ понесъ чувствительную потерю съ кончиною Императорско-Россійскаго Посланника и Полномочнаго Министра, Князя Григорія Гагарина, послѣдовавшею 23-го ч. с. м. Покойный, коего привѣтливость и честность общую пріобрѣли похвалу жилъ 56 лѣтъ. Тѣло его похоронено сегодня на здѣшнемъ кладбищѣ въ притворѣ, съ тѣмъ, чтобы потомъ, какъ говорятъ перевезти въ отечество.

Франкфуртъ на М., 27-го Февраля.

По частнымъ письмамъ изъ Роттердама, въ Голландіи усердно желаютъ заключить договоры на счетъ присоединенія къ Германскому таможенному Союзу, или по крайней мѣрѣ заключить торговый договоръ съ странами сегого союза, на основаніи закона взаимности. (G.C.)

Испанія.

Мадридъ, 15-го Февраля.

Слышно, что во всей арміи предположено изъ

Дня 25.

J. K. Wys. Xiążę Cumberland dopiero około Wielkieynocy jest tu oczekiwany.

— Kommissya Kościelna znowu zawezora miała zgromadzenie, na którémъ się znajdowali Arcy-Biskup Canterbury, Biskup Londyński i wielu Ministrów Gabinetowych.

— Admirał Otway, któremu поручено dowództwo w miejscu Admirała Fleming, powołanego do innych obowiązków, zajął dzisiaj stanowisko blisko Scheerness.

— Podługъ dzien. Courier, знаjomy przez swą polemikę z Duchowieństwem Oxfordzkimъ, Professor teologii przy Uniwersytecie w Oxfordzie, otrzymałъ wakujące Biskupstwo Salisbury.

— Preston Chronicle donosi, iż się starają powiększyć liczbę Biskupów Kościoła Katolickiego w Anglii. Od czasu bowiem Jakóba II, sześć Hrabstw Północnych Anglii, łącznie z Hrabstwem Chester i wyspą Man, miały zawsze jednego tylko Wikaryusza Apostolskiego, przez co Prałat ten tyle miał obowiązków, że wypełnienie ich dla jednej osoby było niepodobnemъ.

— W Edynburgu w ostatni piątek (21 Lutego) tameczne Królewskie Towarzystwo Medyczne, obchodziło sto letnią rocznicę swego założenia.

— Знаjomy z wielu dziełъ prawnychъ autor, John Dillon, umarłъ dzisiaj w 59 roku życia.

— P. Churchill przez udzielone mu w Turcyi swobody handlowe, za poniesione przezeń obelgi, zyskałъ już 4000 fun. szterling.

— Mówią teraz, że niedostatek pieniędzy w Liverpool, najwięcej dałъ się uczuć tylko u właścicieli tytuniu i jedwabiu. Tytuń bowiem od trzech miesięcy spadł w cenie blisko na 50 proc.

Дня 28.

Królestwo Ich Mość przybyli do Windsor. Sir Charles Vaughan, który jako Poseł Nadzwyczajny, wyjeżdża do Konstantynopola, miał u Króla audyencyą pożegnającą.

— Hrabia Rumiancow w towarzystwie Jenerała Dirow, jako Sekretarza, ze szczególnemъ poleceniemъ z St. Petersburga tu przybyli.

— Rozbiegła się powszechna prawie pogłoska, iż między Wigami a Torysami składa się związekъ przeciwko Radykalistomъ. Zasadzają to szczególnie na obrazie stanu Stronnictw politycznych, umieszczonemъ w Edinburgh Review.

— Podługъ najnowszychъ wiadomości z Konstantynopola, Turkomanowie mieli pobić wojsko Szacha Perskiego i 2000 wziąć w niewolę; rozumiano, iż przez ten przypadekъ zmuszony on będzie, zaniechać swej wyprawy do Herat.

— Bey Tunetański z przyczyny zarazy w Trypolu, zakazałъ wszelkiego związku z tѣmъ miejscemъ.

— Na wielu miejscachъ widziana d. 18 Stycznia Zorza Północna, była także i tu postrzeżoną, a podługъ gazet New-Yorkskich, meteor ten ukazałъ się tam d. 26 Stycznia w nadzwyczajnej piękności.

— Wczora po południu Tamiza takъ wysoko wzbierała, że mieszkańcy niższychъ okolic musieli się wynosić i wielkie zrządzone zostały szkody. (A.P.S.Z.)

Нѣмцы.

Hamburg, d. 23 Lutego.

Listy prywatne z Kopenhagi i Altony, przedstawiają chorobę Króla J. Duńskiego jako niebezpieczną, dodającъ, że biuletyny, wydawane przez lekarzy, czynią dla tego nadzieję wyzdrowienia, że samъ Królъ zwykłъ je czytywać, wypada więc, żeby niewiedziały o grożącymъ mu niebezpieczeństwie.

Monachium, 24-го Lutego.

Tuteysze ciało dyplomatyczne poniosło bolesną stratę przezъ zgonъ Cesarsko-Rossyyskiego Posła i Pełnomocnego Ministra Xięcia Grzegorza Gagaryna, nocy wczorajszej. Nieboszczykъ, którego uprzejmości i zaćności wszyscy oddają zasłużone pochwały, żyłъ lat 56. Zwłoki jego złożone dzisiaj zostały w katakumbie na tutejszymъ cmentarzu, żeby później jakъ słychać, przewiezione byдъ mogły do oyczyzny.

Frankfort nad Menem, dnia 27 Lutego.

Podługъ listówъ prywatnychъ z Rotterdamu, w Holandyi szczerze myślą o układachъ względemъ przyłączenia się do Niemieckiego Związku Celnego, lub przynajmniej względemъ zawarcia umowy handlowej zъ krajami tegożъ Związku, na zasadzie prawa wzajemności. (G.C.)

Hiszpania.

Madryst, dnia 15-го Lutego.

Слышać, iż zamierzono w całemъ woysku mocne

слѣдовать разнымъ обстоятельствамъ и совершенное преобразование сего войска.

— Говорили здѣсь, что *Але* намеренъ обнародовать Королевскій статутъ и поддерживать вступленіе *Донъ-Карлоса* на престолъ.

— По донесеніямъ *Eco del Comercio*, въ Мадридѣ получены письма, въ которыхъ увѣряютъ, что Карлисты вознамѣрились избѣгать встрѣчи въ массѣ, полагая удобнѣею частную войну разными подвижными колоннами. — Генералу *Сарсфилду*, послано въ Пампелуну 2 милліона реаловъ, а для Французскаго легіона 600,000 реаловъ.

— Изъ Гибралтара пишутъ отъ 7-го Февраля слѣдующее: „Въ Цеуцѣ произошли смутенія по поводу задержанія Епископа и нѣсколькихъ Штабъ-Офицеровъ, подозреваемыхъ въ перепискѣ съ Карлистами, что послужило поводомъ опять къ новымъ арестамъ. — Вчера Сардинскій бригъ, находящійся въ Портѣ Алгезира, лишил кормила и поставил на корабль стражу. Сардинскій Консулъ протестовалъ противу сего поступка и отнесся по сему дѣлу къ начальству въ Кадиксѣ.“

— Во вчерашнемъ засѣданіи Кортесовъ принята статья закона, касательно покупки лошадей для войска, съ тѣмъ, что всѣ лошади принадлежащія къ Королевской фамиліи, исключая лошадей Королевы *Исабеллы II* и вдовствующей Королевы матери, будутъ употреблены для войска.

— Говорятъ, что Министры не утвердили производства на высшіе степени пожалованныхъ Генераломъ *Эспартеро*, воинамъ, которые наиболее отличились при сраженіи у моста Лухена. Это будто служить наказаніемъ Генералу *Эспартеро* за то, что онъ не отнялъ команды и у Генерала *Але*.

— *Eco del Comercio* увѣдомляетъ, что Карлистскій Генералъ *Виллареаль*, выпущенъ на свободу по повелѣнію *Донъ Карлоса*, а Инфантъ *Донъ-Себастьянъ* приготовлялся выступить съ 17 баталіонами въ Кастилію. (G. C.)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, 1-го Февраля.

Султанъ изъявилъ публично свое удовольствіе за ревность новаго великаго Адмирала, *Февзи Паши*, именно касательно усиленія Султанской морской силы и образованія по этой части войска. По представленію тогожъ великаго Адмирала, Султанъ согласился на значительное увеличеніе жалованья всѣмъ командирамъ кораблей; Адмирала *Гассанъ* Бей наименовалъ Ферикомъ т. е. дивизионнымъ Генераломъ флота, а *Ахмета* Бей нынѣшняго Контръ-Адмирала, Вице-Адмираломъ вмѣсто *Омеръ* Бей, который будетъ получать выслуженный пенсіонъ.

— По письмамъ изъ Александріи отъ 21-го Января, тамошній городъ былъ свободенъ отъ моровой язвы, которая однако еще не прекращалась въ госпиталяхъ.

— По случаю возвышенія таможеннымъ Директоромъ *Тагиръ* Беемъ платежа съ Персидскихъ товаровъ, привезенныхъ пароходомъ *Crescent*, Персидскіе и Армянскіе купцы объявили, что если поминутый платежъ не будетъ поставленъ въ прежнемъ размѣрѣ, то они закроютъ свои лавки. *Тагиръ* Бей предвидя сколько отъ сего потерпѣла бы торговля устранилъ поминутое распоряженіе. Прибытіе новаго Персидскаго Посланника *Мирзы Джафера*, привелъ, кажется, въ порядокъ взаимныя между обоими Государствами отношенія, хотя доставленный сюда *Ревендусъ* Бей, допрашиваемый Сераскиромъ Пашею, объявилъ, что къ сопротивленію и борьбѣ противу Султанской власти, онъ былъ побужденъ Персидскимъ Правительствомъ.

— *Сераимъ-Ефенді* увѣдомилъ изъ Александріи отъ 16-го Января, что Египетскій Вице-Король согласенъ на всѣ дѣлаемые ему предложенія.

— Въ Байрутѣ Губернаторъ наложилъ на Французскіе товары пошлину составляющую 2 проц, противу чего протестовали всѣ Консулы, а купцы сопротивлялись до той степени, что сборъ сей пошлины во все оставленъ. *Ибрагимъ* - Паша выѣхалъ въ Каиръ.

— Со времени уменьшенія моровой язвы опять начались совѣщанія касательно торговаго трактата Порты съ Англіею. Назначенные для сего Коммиссары со стороны Лорда *Понсонби*, совѣщаются съ чиновниками Дивана, а потому кажется, что Лордъ *Понсонби* въ сореизнаніи съ Г. *Уркхартомъ* на счетъ заслуги при приведеніи въ исполненіе сихъ договоровъ.

— Изъ Александріи пишутъ отъ 21-го Января, что Англичане хотѣли оставить плаваніе по Евфрату и корабли свои передать Остъ-Индской Компаніи. Напротивъ Египетскій Паша издалъ повелѣніе

dochodzenie różnych okoliczności i zupełną reorganizację tegoż woyska.

— Mówiono tu, że Alaix ma zamiar ogłosić statut królewski i popierać wstąpienie na tron D. Karlosa.

— Podług *Eco del Comercio*, otrzymano w Madrycie listy z zapewnieniem, że karoliści postanowili unikać spotkania się w massie, przekładając wojnę urywkową różnemi kolumnami ruchomemi. — Jenerałowi Saarsfield, posłano do Pampelony 2 mil. realów, a dla legii francuzkiej 600,000 realów.

— Z Gibraltaru donoszą pod d. 7 lutego, co następuje: „W Ceuta powstały zamieszki z powodu aresztowania Biskupa i kilku oficerów sztabowych podejrzanym o korespondencję z Karolistami, co było przyczyną nowych aresztowań. — Dnia wczorajszego odjęto kierownik brygady sardyńskiemu, znajdującemu się w porcie Algesiras i postawiono straż na jego pokładzie. Konsul sardyński protestował przeciwko podobnemu postąpieniu i odwołał się w tej mierze do władz w Kadyksie.“

— Na wczorajszym posiedzeniu kortezów, przyjęto artykuł prawa o kupnie koni dla woyska, z zastrzeżeniem, że wszystkie konie, należące do rodziny Królewskiej, z wyłączeniem koni Królowej Izabelli II i Królowej wdowy jej matki, mają być na potrzebę woyska użyte.

— Mówią, że Ministrowie nie potwierdzili promocyi na wyższe stopnie, rozdanych przez Jenerała *Espartero*, wojskowym, którzy się w potyczce u mostu Luchena, najwięcej popisali. Ma to być ukaraniem Jenerała *Espartero* za to, że nie odebrał dowództwa Jenerałowi *Alaix*.

— *Eco del Comercio* donosi, że karolistowski Jenerał *Villareal*, został na wolność puszczony z rozkazu D. Karlosa, a Infant Don Sebastian gotował się do wyruszenia w 17 batalionów do Kastylii. (G. C.)

ТУРЦИЯ.

Konstantynopol, d. 1 Lutego.

Sultan oświadczył publicznie zadowolenie swoje z usług nowego Wielkiego Admirała, *Fewzi-Baszy*, a mianowicie w tém, co się tyczy powiększenia Sultańskiej marynarki i wykształcenia jej ludzi. Na przedstawienie tegoż W. Admirała, zezwolił Sultan na znaczne podwyższenie żołdu wszystkim dowódcom okrętów; mianował Admirała *Hassana* Beye Ferrykiem, to jest: Jenerałem dywizyi w marynarce, a zaś *Ahmeda* Beye, dotychczasowego Kontradmirala, Vice-Admiralem, w miejsce *Omera*-Beye, przechodzącego na pensyą wystuzoną.

— Podług listów z Alexandryi daty 21 Stycznia, miasto tamtejsze było już wolne od morowego powietrza, które jednakże jeszcze się w łazarecie pokazywało.

— Z powodu podwyższenia opłaty, uczynionego przez Dyrektora ceł *Tahir*-Beye, na towary perskie, przewiezione statkiem parowym *Crescent*, oświadczyli kupcy Perscy i Ormiańscy, iż jeżeli rzeczona opłata nie będzie zostawiona na dawniejszym stopie, oni zamkną swe handle. *Tahir*-Bey, przewidując, ileby przez to handel stracił, cofnął rzeczone rozporządzenie. Przybycie nowego Pośła Perskiego, *Mirzy Dżafar*, ułatwi, jak się zdaje, ułożenie wzajemnych między obudwoma państwami stosunków, chociaż dostawiony tu *Revendus* Bey, będąc badany przez Seraskiera Baszę, wyznał, że do oporu i walki przeciw władzy Sultańskiej, był przez Rząd Perski pobudzony.

— *Sarim-Effendy* pisał z Alexandryi pod d. 16 Stycznia, donosząc, że Vice-Króla Egiptu znalazł skłonny do czynionych mu propozycy.

— W Bairut nałożył Gubernator na towary francuzkie cło wynoszące 2 proc., przeciwko czemu wszyscy konsulowie protestowali, a kupcy oparli się tak dalece, że pobór tegoż cła nie nastąpił wcale. *Abrahim* Basza wyjechał do Kairu.

— Od czasu zmniejszenia się zarazy morowej, rozpoczęły się znowu konferencje względem traktatu handlowego Porcy z Anglią. Wyznaczeni do tej czynności kommissarze ze strony Lorda *Ponsonby*, naradzają się z Urzędnikami dywanu, widząc więc, że Lord *Ponsonby* ubiega się z Panem *Urquhart*, o zasługę przywiedzenia do skutku tych układów.

— Piszą z Alexandryi z d. 21 Stycznia, że Anglicy chcą zaniechać żeglugę na Eufracie i okręty swoje przekazać Wschodnio-Indyjskiej kompanii. Przeciwnie Basza Egiptu wydał rozkaz, zakupowania ró-

покупать разные купеческіе корабли, для торговли на Черномъ морѣ. Проектъ учрежденія желѣзной дороги изъ Суэца въ Каиръ все существуетъ, и даже съ сею цѣлю привезены изъ Англіи желѣзныя полосы. (G. C.)

СѢВЕРО-АМЕРИКАНСКІЕ СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ.
Нью-Йоркъ, 3-го Февраля.

Генераль Сантана и Полковникъ Алмонтъ, 30 Января въ Норфолкѣ вступили на корабль *Pioneer*, слѣдуя въ Вера-Круцъ.

— Президентъ Джексонъ былъ очень боленъ; даже опасались, что онъ не дождетъ конца своего правленія.

— Въмѣсто Г-на *фанъ Бурена* избранъ въ Президенты Сената Г. *Кингъ*, который имѣлъ на своей сторонѣ наиболѣе баловъ т. е. 27.

— Въ Вашингтонѣ вообще полагаютъ, что Генераль Джексонъ не входилъ ни въ какіе переговоры съ Генераломъ Сантана. Последнему данъ для переезда корабль, для того только, чтобы оказать Мексикѣ уваженіе, ибо Сантана еще Президентомъ.

— Край Мичиганъ окончивъ споръ на счетъ границъ съ областію Огіо, окончательно принять въ союзу Соединенныхъ Штатовъ. (G. C.)

С м ѣ с ѣ .

Путешествія въ Арктическія страны.
(Продолженіе.)

Капитану Парри удалось пройти на Сѣверъ гораздо далѣе Герна и Меккензи; но за то послѣдній проникъ далѣе на Западъ и достигъ 140 градуса долготы. Въ то время когда Парри былъ задержанъ льдами, Адмиралтейство почло за нужное снова обозрѣть страны, пройденныя Герномъ и Меккензи; донесеніе перваго въ особенности представляло мало ученыхъ результатовъ и требовало вѣрнѣйшаго разсмотрѣнія. Исслѣдованіе это было поручено Капитану Франклину. Онъ подтвердилъ показанія Герна, ошибка котораго состояла только въ томъ, что онъ полагалъ себя гораздо далѣе на Сѣверѣ. Главное же его заключеніе о существованіи моря въ той сторонѣ было оправдано и берега довольно вѣрно обозначены на его картѣ. Капитанъ Франклинъ, употребляя то сани, то лодку изъ древесной коры, посѣтилъ самыя отдаленныя мѣста, описанныя Меккензи. Достигнувъ моря, онъ раздѣлилъ сопровождавшихъ его людей на два отряда: Доктору Ричардсону поручилъ слѣдовать вдоль восточнаго берега до мыса Турнагена (*Tour-nagain*), самъ же пустился по направленію къ Западу и все болѣе и болѣе приближаясь къ Азій достигъ 152° долготы. Капитанъ Беккъ сопровождалъ его въ этомъ путешествіи.

Странствованіе ихъ представляло гораздо болѣе трудовъ и опасностей, чѣмъ всякая морская экспедиція. Капитанъ Франклинъ и отважные его спутники едва не погибли отъ голода. Они принуждены были питаться рыбьимъ жиромъ, мхомъ и дикими травами; чтобы имѣть понятіе до какой степени чрезвычайная стужа этой страны возбуждаетъ голодъ, надобно знать, что обыкновенный обѣдъ Эскимосца, при изобиліи съѣстныхъ припасовъ, состоитъ по крайней мѣрѣ изъ четырнадцати фунтовъ рыбы. — Въ 1823 году, послѣ трехлѣтняго отсутствія, экспедиція возвратилась въ Англію.

Углубляясь въ Ланкастерскій проливъ, Парри замѣтилъ съ правой стороны огромный проходъ, названный въ послѣдствіи каналомъ Принца Регента; онъ полагалъ, что каналъ этотъ имѣетъ сообщеніе съ Гудсоновымъ проливомъ, находящимся къ Югу отъ Баффинова моря. Такое предположеніе послужило поводомъ къ новой экспедиціи, которой назначено было отправиться подъ его же начальствомъ. Корабли Гекла и Фурія вошли въ Гудсоновъ проливъ съ тѣмъ, чтобы проникнуть оттуда въ каналъ Принца Регента; но сильныя теченія и огромныя ледяныя массы воспрепятствовали этому предпріятію. Капитанъ Лейонъ, командовавшій однимъ изъ двухъ кораблей, бывшихъ подъ начальствомъ Парри, тщетно старался войти въ небольшой проливъ, названный еще въ 1742 году прежними мореходцами Недоступнымъ (*Repulse*). Всѣ усилія Парри также остались безъ успѣха; но онъ удостовѣрился однако, что между Гудсоновымъ и Баффиновымъ проливами дѣйствительно существуетъ сообщеніе. Эта экспедиція, продолжавшаяся въ 1821—22 и 23 годахъ, была одна изъ самыхъ трудныхъ.

Англійское Адмиралтейство, по возвращеніи Капитана Парри, составило новой планъ двойной экспедиціи. Одной изъ нихъ, подъ его же начальствомъ, назначено было пройти Ланкастерскій проливъ, обозрѣть каналъ Принца Регента и потомъ держаться къ Западу, въ направленіи къ Азій. Другая экспе-

СТАНЪ ЗЪЕДНОЧЕНЕ АМЕРЫКИ ПОЛНОЧНЕЙ.
Новый-Йоркъ, 3 Лутего.

Генералъ Сантана и Полковникъ Алмонтъ, всишли дня 30 Стычня в Норfolk на поклада окрѣту *Pioneer*, удаяе сѣ до Вера-Круцъ.

— Презыдентъ *Jackson* былъ бардо слабы; обавиано сѣ наветъ, же не дочека конца свего урѣдованія.

— В мѣеце *Panavan Buren*, выбрано на Презеса Сенату *Pana King*, кторый мѣл наывѣе кресек за собою, то jest: 27.

— В Вашингтонѣ jest powszechnѣмъ мнѣманиемъ, же *Jenerał Jackson* не вдаялъ сѣ въ жадне уклады з *Jenerалѣмъ Santana*. Же тому оспатиѣму дано войенны окрѣт до przeprowы, не pochodzi z innych побудекъ, як tylko dla okazania Мекыкови szacunku, ponieważ *Santana* jest jeszcze Презыдентомъ.

— Край Michigan, po załatwieniu sporu o granice z krajem Ohio, został już ostatecznie przyjęty do unii Stanów Zjednoczonych. (G. C.)

ROZMAITOŚCI.

Podróże do krajow Bieguna Północnego.
(Ciągъ dalszy.)

Капитанови Parry, udało сѣ зайсѣ на północ nie-równie daley od Herna i Mackenzie; ale natomiast ten ostatni zagłębилъ сѣ daley na zachód i doszedł 140 gradusów długości. W czasie, kiedy Parry został zatrzymany górami lodu, admiralicya uznała rzeczą potrzebną, znowu obejrzeć okolice, przez Herna i Mackenzie przebyte; udzielone przez pierwszego wiadomości, mało w szczególności zawierały uczonych wypadków, potrzebowaly zatem ścisłego rozpatrzenia. Te poszukiwania zlecone zostały Kapitanowi Franklinowi. Stwierdził on opisy Herna, którego omyłka w tém tylko była, że się sądził być równie daley na północy, niż w istocie było. Główny zaś jego wniosek o znajdowaniu się morza w tém miejscu został stwierdzony i brzegi dość dokładnie oznaczone były na jego karcie. Kapitan Franklin, używając raz sani, to znowu łodzi z tubu, odwiedził najdalsze miejsca, przez Mackenzie opisane. Dotygnąwszy morza, rozdzielił towarzyszących mu ludzi na dwa oddziały: Doktorowi Richardsonowi polecił płynąć wzdłużъ wschodniego brzegu do przylądку *Tournagain*, sam zaś puścił się w kierunku ku zachodowi i coraz bardziey zbliżając się do Azyi, doszedł do 152° długości. Kapitan Back towarzyszył mu w tej podróży.

Ta ich podróż miała daleko więcej trudów i niebezpieczeństw, aniżeli wszelka morska wyprawa. Kapitan Franklin i odważni jego spółtowarzysze, o mało nie pogrążyli z głodu. Zmuszeni byli używać na pokarm rybą tłustą, mech i dzikie trawy; ażeby mieć wyobrażenie, do jakiego stopnia nadzwyczajne zimno tych krain staje się przyczyną głodu, trzeba wiedzieć, że zwyczajny obiad Eskima, przy obfitości pokarmu, składa się najwyżej z czterech funtów ryby. W roku 1823, po trzyletniej nieobecności, wyprawa ta powróciła do Anglii.

Zagłębiając się do cieśniny Lankasterskiej, Parry dostrzegł z prawej strony wielkie przeyscie, nazwane później kanałem *Xięcia Regenta*; mniemał on, iż ten kanał ma komunikacyę z cieśniną Hudsonską znajdującą się w stronie południowej odnogi *Baffińskiej*. Domysł ten stał się pobudką do nowej wyprawy, która otrzymała rozkaz udania się pod jego dowództwem. Okręty *Hekla* i *Fury* weszły na cieśninę Hudsonską w zamiarze, iżby ztamtąd dostać się do kanału *Xięcia Regenta*; ale mocne prądy i ogromne masy lodu stawiały na przeszkodzie do tego przedsięwzięcia. Kapitan *Leyon*, dowodzący jednym z dwóch okrętów, będących pod dowództwem *Parrego*, napróżno usiłował wejść na małą cieśninę, nazwaną jeszcze w roku 1742 przez uprzednich żeglarzy *Niedostępną* (*Repulse*). Wszystkie usiłowania *Parrego* pozostały także bez skutku; przekonał się jednak że między cieśninami Hudsonską a *Baffińską* rzeczywiście znajduje się komunikacya. Wyprawa ta, trwająca od roku 1821—22 i 23, była jedną z najtrudniejszych.

Angielska admiralicya, za powrotem Kapitana Parry, ułożyła nowy plan podwoynej wyprawy. Jedney z nich pod jego dowództwem naznaczono było przeysć cieśninę Lankasterską, przejechać kanał *Xięcia Regenta* i potem trzymać się zachodu, w kierunku do Azyi. Wyprawa druga, pod dowództwem *Poru-*

диція, подѣ командою Лейтенанта Вичей (Beeshey) должна была достигнуть Америки со стороны Азій и идти въ Баффиново море, т. е. плыть отъ запада къ востоку. — Счастіе, до того времени столь явно благопріятствовавшее Капитану Парри, на этотъ разъ жестоко его обмануло. Одинъ изъ его кораблей Фу-рія (Fury) сталъ на мель близъ мыса Гарри (Garry). Экипажъ принужденъ былъ покинуть это судно и экспедиція воротилась безъ всякаго успѣха. Между тѣмъ Лейтенантъ Вичей не испытывъ никакого бѣдствія, прошелъ чрезъ Беринговъ проливъ, зимовалъ въ бухтѣ, названной по имени Лейтенанта Коцебу и въ 1826 году благополучно достигъ Ледянаго мыса; откуда онъ воротился на зиму въ прежній заливъ, а въ 1827 году прибылъ къ мысу Барро, лежащему подѣ 158 градусомъ долготы. Ему оставалось не болѣе 65 миль до того мѣста, къ которому приставалъ Капитанъ Франклинъ, и это обстоятельство еще болѣе утвердило его въ мысли о существованіи сѣверо-западнаго прохода. Море было открыто во всѣхъ направленіяхъ, за исключеніемъ только не многихъ пространствъ, по величинѣ своей весьма незначительныхъ.

Въ 1829 году Капитанъ Россъ, находившійся долгое время въ бездѣйствіи, снова явился на подпріи морскихъ открытій. Изъ пространствъ, еще неизслѣдованныхъ путешественниками, важнѣйшее заключалось между Турнагенскимъ мысомъ и каналомъ Принца Регента. Ширина этого пространства равняется 18 градусамъ, или 150 почтовымъ милямъ. Оно почти недоступно, и прежніе мореходцы, обозрѣвая во всѣхъ направленіяхъ проливъ Геклы и Фуріи, и крейсируя около мыса, справедливо названнаго Недоступнымъ (Repulse), напрасно старались проникнуть во внутренность полярныхъ земель. Капитанъ Россъ, желая возстановить свою славу, значительно поколебавшуюся послѣ ошибочнаго заключенія его о горахъ Крокерскихъ, рѣшился отправиться туда для новыхъ изслѣдованій. Одинъ изъ друзей его, Г. Феликсъ Бутъ (Booth), принявъ на себя издержки экспедиціи, простирившіяся до 450,000 фр., и Капитанъ Россъ вскорѣ предпринялъ новое путешествіе въ Арктическія земли на корабль Victory, снабженномъ парусами и паровою машиною. Онъ вошелъ въ каналъ Принца Регента и благополучно достигъ того мѣста, гдѣ Парри принужденъ былъ оставить Фурію. Это судно претерпѣло между тѣмъ совершенное крушеніе; но съѣстные припасы, порохъ и снасти, выгруженные Капитаномъ Парри на берегъ, сохранились какъ нельзя лучше. Бѣлые медвѣди, подходившіе къ магазину, устроенному на скорую руку людьми Капитана, почти не сдѣлали никакого вреда и не могли слышать запаха мяса, уложеннаго въ жестяные ящики. Сухой бульонъ, лимоны, сахаръ, какао, вино, мука—все эти припасы оказались неповрежденными и составляли для новой экспедиціи Росса самую неожиданную и счастливую находку. Капитанъ Россъ, при содѣйствіи племянника своего Джеймса Росса (James Ross), обозрѣвъ во всѣхъ направленіяхъ западные берега канала Принца Регента, протѣхалъ въ саняхъ пространную землю, названную имъ въ честь своего друга Boothia Félix и на противоположномъ ей концѣ снова открылъ море; къ несчастію однакожь земля эта простиралась чрезвычайно далеко на югъ, и казалось, заслоняла собою отыскиваемый проходъ въ направленіи отъ Востока къ Западу. Въ 1832 году, послѣ многихъ безполезныхъ усилій проникнуть далѣе, и отыскать магнитный полюсъ, т. е. точку, гдѣ магнитная стрѣлка стремится къ вертикальному положенію и не подлѣжитъ уже болѣе вліянію земнаго магнетизма, — Капитанъ Россъ рѣшился отправиться въ обратный путь; но въ корабль его, и безъ того уже довольно непрочномъ, оказалось столь сильное поврежденіе, что онъ принужденъ былъ сѣсть въ шлюпку и пуститься на произволъ судьбы. Ему не удалось пройти канала Принца Регента, но и въ случаѣ успѣха, чтобы могъ, онъ сдѣлать съ слабымъ своимъ судномъ посреди огромныхъ ледяныхъ массъ, носившихся передъ его глазами? Благоразуміе требовало воротиться и онъ провелъ еще одну зиму въ томъ мѣстѣ, гдѣ найдены были запасы, оставленные Капитаномъ Парри. Въ 1835 году онъ благополучно вышелъ въ открытое море и къ неописанной радости, встрѣтилъ корабль отправлявшійся для китовой ловли. Корабль этотъ назывался Изabella и былъ тотъ самый, на которомъ онъ совершилъ первое свое путешествіе.

Въ 1832 году не имѣли болѣе никакихъ извѣстій о Капитанѣ Россѣ и почитали его погибшимъ. Вскорѣ вознамѣрились отправить по слѣдамъ его новую экспедицію; Правительство назначило на это отъ себя 2,000 фунт. стерл.; 1,000 фун. было собрано по подпискѣ; а Гудсонская компанія обязалась доста-

cznika Beechey, otrzymała rozkaz dóyscia do Ameryki ze strony Azyi i płynienia na morze Baffińskie, to jest; iżby płynęła z zachodu na wschód.—Szczęście, dotąd tak widocznie sprzyjające Kapitanowi Parry, teraz go wielce zawiodło. Jeden z jego okrętów, *Fury*, osiadł na mieliznie blisko przylądka Garry. Osada zmuszona była opuścić ten okręt, a wyprawa powróciła bez żadnego skutku. Tym czasem Porucznik Beechey, nie doznawszy żadnego nieszczęścia, przeszedł przez cieśninę Berringską, zimował w zatoce, nazwanej imieniem Porucznika Kotzebue, a w roku 1826 szczęśliwie doszedł do przylądka Lodowatego; z kąd powrócił na zimę do pierwszej zatoki; w roku zaś 1827 zawinął do przylądka Barro, leżącego pod 158 stopniem długości. Był on nie więcej, jak 65 mil od miejsca, do którego przybijał Kapitan Franklin; ta więc okoliczność bardziej go jeszcze upewniła w domyśle o znaydowaniu się północno-zachodniego przeyscia. Morze było otwarte we wszystkich kierunkach, wytyczając tylko kilka przeszczeni, dla wielkości swoich nic nieznaczących.

W roku 1829 Kapitan Ross, przez długi czas zostający w nieczynności, znowu się ukazał w zawodzie morskich odkryć. Z przestrzeni, niezведzonych jeszcze przez podróżujących, ważniejsza była między przylądkiem Turnageńskim, a kanałem Xięcia Regenta: szerokość tej przestrzeni równa się 16 gradus. czyli 150 milom pocztowym. Przestrzeń ta prawie jest niedostępną, i dawniejsi żeglarze, przejeżdżając we wszystkich kierunkach ciąsninę Hekli i Furi, oraz krążąc około przylądku, stusznie nazwanego Niedostępnym (Repulse), na próżno usiłowali dójszć do krajów polarnych. Kapitan Ross, chcąc naprawić swą sławę, która nie mało ucierpiała po mylnym jego wniosku o górach Crokerskich, postanowił udać się tam dla nowych odkryć. Jeden z jego przyjaciół, P. Felix Booth, przyjął na siebie koszt wyprawy, wynoszący do 450,000 fr., jakoż wkrótce przedsięwziął nową podróż do krajów bieguna północnego na okręcie Victori, opatrzonym w żagle i parową machinę. Wszedł on na kanał Xięcia Regenta i szczęśliwie dostał się do miejsca, gdzie Parry zmuszony był opuścić okręt Furi, który w tym czasie doznał zupełnego rozbicia się; ale zapasy żywności, proch i inne sprzęty okrętowe, przez Kapitana Parry na brzeg wyładowane, zachowały się dotąd w stanie jak najlepszym. Białe niedźwiedzie, zbliżające się do magazynu, wybudowanego na prędce przez ludzi Kapitana, prawie nie poczyniły żadney szkody, i nie mogły zwąchać mięsa, w blaszanych naczyniach upakowanego. Suchy bulon, cytryny, okier, kakao, wino, mąka — wszystkie te zapasy okazały się nieuszkodzonymi, i stanowią dla nowej wyprawy Kapitana Ross niespodziane i naypożądane odkrycie. Kapitan Ross, przy pomocy swego synowca James Ross, objechał we wszystkich kierunkach zachodnie brzegi kanału Xięcia Regenta, przejechał w saniach obszerny kraj, nazwany przezeń na cześć swojego przyjaciela Boothia Felix i na przeciwległym jego końcu znowu odkrył morze; na nieszczęście kraj ten rozciągał się nad wyraz daleko ku południowi, przez co zdawał się sobą zastaniać szukane przeyscie w kierunku wschodnim ku zachodowi. W roku 1832, po wielu bezskutecznych usiłowaniach w celu zagłębienia się daley i wynalezienia bieguna magnetycznego, to jest: punktu, w którym igła magnesowa daży do położenia pionowego i nie ulega już więcey wpływowi magnetyzmu ziemskiego, — Kapitan Ross postanowił udać się na powrót; ale jego okręt, i bez tego dość już nadwergżony, okazał się tak mocno uszkodzonym, iż został zmuszonym wsiąść do szalupy i spuścić się na wolę przeznaczenia. Nie udało mu się przeysć kanału Xięcia Regenta, ale w razie nawet pomyslnym, coby mógł uczynić ze słabym swym statkiem, pośród ogromnych brył lodu, przed jego oczyma unoszących się? Roztropność kazała mu powrócić, i tak przepędził jeszcze jedną zimę na tém miejscu, gdzie znaleziony był zapas żywności, przez Kapitana Parry zostawiony. W roku 1833 wypłynął on szczęśliwie na otwarte morze i, w niepodobnej do opisanja radości, spotkał okręt, udający się na połów wielorybów. Okręt ten nazywał się Izabella i był ten sam, na którym ten żeglarz odbył pierwszą swą podróż.

W roku 1832 nie miano żadnych wiadomości o Kapitanie Ross i uważano go za zginionego. Wkrótce zamierzono śladem jego wysłać nową wyprawę. Rząd na ten cel naznaczył ze swej strony 2,000 fun. ster; 1,000 fun. zebrano przez subskrypcyą; a kompania Hudsonska zobowiązała się dostarczyć wszystkich potrzebnych

вить все нужные припасы и сверхъ того предложить несколько шлюпокъ. Начальство надъ экспедиціею поручено было Капитану Бекку (Back). Онъ долженъ былъ стараться проникнуть до Монреаля (въ Нижней Канадѣ), провхать Невольничье озеро и потомъ, слѣдуя по теченію рѣки Theew-le Choh-Dezeth до самаго моря, пройти вдоль прибрежныхъ странъ, разставить по всему пути знаки и наконецъ провхать въ шлюпкѣ до мыса Гарри, гдѣ корабль Фурія претерпѣлъ крушеніе и гдѣ не безъ основанія полагали найти Капитана Росса. Но между тѣмъ, пока Беккъ производитъ свои поиски, Капитанъ Россъ успѣлъ избѣжать всѣхъ опасностей и, какъ сказано выше, благополучно выбрался изъ Ледянаго моря. Такимъ образомъ главная цѣль многотрудной экспедиціи Капитана Бекка не была достигнута; но путешествіе его было чрезвычайно полезно по многимъ другимъ отношеніямъ. Географія обязана, между прочимъ, Капитану Бекку вѣрною картою большой рѣки, сохранившей имя этого отважнаго мореходца, и нѣкоторыми новыми изслѣдованіями касательно вида и положенія морей, наполняющихъ арктическія страны. — 10-го Августа Капитанъ Беккъ и его спутники умирали отъ холода; три человека отправились для отысканія дровъ, выбрасываемыхъ иногда моремъ на обнаженные берега этой безпредѣльной пустыни; оставшая часть экипажа по случаю праздника присутствовала при божественной службѣ; — вдругъ волнами прибило къ землѣ огромное дерево, которое, по видимому, очень не долго находилось въ морѣ и имѣло большое сходство съ дикою сосною, растущею въ окрестностяхъ рѣки Маккензи. Это обстоятельство привело Капитана Бекка къ заключенію, что море простирается безпрерывно отъ устья Маккензи до самой рѣки Theew-le Choh-Dezeth и что слѣдовательно земля, получившая названіе Boothia Felix, не пересѣкаетъ сообщенія между востокомъ и западомъ, какъ предполагалъ Капитанъ Россъ.

Если заключеніе Капитана Бекка основательно, то ршеніе вопроса о существованіи сѣверо-западнаго прохода зависитъ единственно отъ точнаго изслѣдованія; находится ли устье большой рѣки, названной его именемъ, въ непосредственномъ сообщеніи съ каналомъ Принца Регента, который, по всему вѣроятію, долженъ имѣть связь съ Баффиновымъ моремъ или съ каналомъ Геклы и Фурія; послѣдній же соединяется, какъ извѣстно, съ Гудсоновымъ проливомъ. 18 прошлаго Іюня Капитанъ Беккъ отправился на корабль *la Terreur* для окончательнаго изслѣдованія этого вопроса. Онъ войдетъ въ Гудсоновъ проливъ, постарается проникнуть, смотря по состоянію льдовъ, въ заливъ Недоступный (*Repulse*) или *Wager* и оттуда пошлетъ нѣсколько экспедицій для обозрѣнія земель, лежащихъ къ востоку и западу отъ большой рѣки.

Но окончательное открытіе сѣверо-западнаго прохода, доказавъ справедливость теоріи новѣйшихъ мореходцевъ, вѣроятно, не принесетъ никакой существенной пользы торговлѣ между Европою и Азіею, и доколѣ не установится свободное плаваніе чрезъ Панамскій и Суэскій перешейки, купеческіе корабли, безъ всякаго сомнѣнія, будутъ предпочитать путь, ведущій около мысовъ Горна и Доброй Надежды. Ближайшее изслѣдованіе сѣверо-западныхъ морей окажется нѣкоторую пользу однимъ китоловамъ, которые, по причинѣ стремленія большихъ китовъ на сѣверъ, должны все далѣе и далѣе подаваться впередъ въ этомъ направленіи. При всемъ томъ эти путешествія въ арктическія страны представляютъ уже и теперь много ученыхъ результатовъ, тѣмъ болѣе любопытныхъ и драгоценныхъ, что нѣкоторые астрономическія наблюденія только тамъ могутъ быть производимы съ успѣхомъ. Такъ на примѣръ, въ высшихъ широтахъ гораздо удобнѣе наблюдать сѣверныя сіянія и замѣчать дѣйствіе ихъ на земной магнетизмъ, чѣмъ во всякомъ другомъ мѣстѣ. Ни гдѣ то же нельзя лучше разсматривать процессы замерзанія какъ въ странѣ, гдѣ ртуть постоянно находится въ твердомъ видѣ. Превращеніе газовъ и разныхъ упругихъ жидкостей въ пары, а равно и законы, на которыхъ основаны дѣйствія свѣта и звука только тамъ могутъ быть изслѣдованы съ надлежащею точностію. Вообще климатъ этихъ странъ представляетъ большія удобства для такихъ опытовъ и ученыхъ наблюденій, которыхъ у насъ почти вовсе нельзя производить. Замѣчено, между прочимъ, что въ зимнее время воздухъ въ арктическихъ странахъ находится иногда въ неподвижномъ состояніи, чего рѣшительно не бываетъ въ другихъ климатахъ, гдѣ отъ дѣйствія солнца, въ разныхъ слояхъ атмосферы, заключаются въ себя неодинаковую степень теплоты, происходитъ безпрерывное движеніе воздуха.

(Окончаніе впереди.)

запасовъ и опрѣдѣлено отаровано нѣсколько шлюпокъ. Довѣдѣно, что выходы изъ Канады были Капитану Бекку. Обо-
ви́заны онъ былъ загнѣбъ сѣ до Montréal (въ Нижней Канадѣ), переѣхавъ озеро Невольничье, а потѣмъ плыва-
нѣ нуртемъ рѣки Theew-le Choh-Dezeth до самаго моря, переѣхавъ вѣдлѣ надбръежныхъ краѣвъ, пороз-
ставяиъ по саѣй дродзе знаки и наконѣцъ переѣхавъ въ шалупѣ до прылѣдку Гарри, гдѣ сѣ окурѣ Fury розбѣиъ гдѣ не безъ засады сподѣивали сѣ знаѣѣ Ка-
питана Россъ. Лѣчъ тѣмъ часѣмъ, гдѣ еще Back зай-
мѣе сѣ свѣми поззукиваніями, Капитанъ Россъ потра-
фѣиъ уникнѣтъ всѣхъ нѣбеззпѣченствъ, и, какъ выѣеъ
повѣдѣиѣлисъ, сѣчѣстѣиѣеъ выплѣнѣтъ зъ моря Лодова-
того. Тѣмъ способѣмъ глѣвнѣй цѣль наѣр труднѣй вы-
правы Капитана Back не былъ осѣгнѣтъ; лѣчъ подрѣзъ
его зъ вѣдлѣ иннѣхъ вѣгдѣлѣвъ была наѣр поэѣеъ-
чнѣа. Геогрѣа мѣдѣиъ иннѣи винна сѣ Капитану
Back докѣднѣа картѣ вѣлкѣй рѣки, носѣеъ имѣ
того смѣаѣго ѣгларѣа, и нѣкѣтѣеъ новѣеъ одкрѣа
сѣ до кѣштѣа и поѣоѣеніа морѣ, напѣнѣаѣаѣхъ кра-
ѣеъ аркѣчѣеъ. 10 Сѣерпнѣа Капитанъ Back и его спѣѣ-
товѣрѣзѣеъ умѣрѣаиъ одъ зѣмнѣа; трѣеъ лѣдѣеъ уѣаиъ сѣ
дѣа вынаѣзѣеніа дрѣвъ, вырѣзѣанѣхъ нѣкѣдѣиъ прѣзъ
сѣаѣ морѣскѣ на бръеги тѣй безъ гранѣиъ пустыни; поѣ-
стаѣа чѣстѣъ осѣаы зъ околѣчѣности свѣаѣа знаѣдѣваѣа сѣ
на мѣзы свѣаѣеъ; — вѣѣмъ бѣѣвѣанѣ морѣа прызѣнѣаѣ
до бръегу огрѣмнѣеъ дрѣво, кѣѣѣ, какъ сѣ зѣдѣа, бѣрѣдѣо
нѣдѣтѣгу зѣстаѣаѣо въ морѣу и бѣѣо бѣрѣдѣо поѣобнѣеъ
до дѣкѣеъ соснѣ, роснѣеъ въ околѣчѣахъ Маккенѣеъ. Зѣ-
рѣеніе то стаѣо сѣ поѣоѣѣмъ до внѣоску Капитана Back,
ѣѣ морѣеъ розѣаѣа сѣ безъ прѣрѣвы одъ уѣсѣа Маккен-
ѣеъ до сѣмѣеъ рѣки Theew-le-Choh-Dezeth и ѣѣ прѣзъ
то сѣмо зѣмѣа назѣвана Boothia Felix не прѣчѣна
коммунакѣаѣи мѣдѣиъ вѣсходѣмъ а заѣходѣмъ, какъ Ка-
питанъ Россъ мнѣмѣаѣ.

Jeżeli wniosek Kapitana Back jest prawdziwy, tedy rozwiązanie zapytania o znajdowaniu się północno-zachodniego przeyscia, zależy jedynie od dokładnego wysledzenia: czy znajduje się uyscie wielkiej rzeki, jego nazwisko noszącej, w bezpośredniej komunikacyi z kanałem Xięcia Regenta, który, jak się ze wszystkiego okazuje, musi mieć związek z odnogą Baflin-ską albo z kanałem Hekli i Fury; ostatni zaś, jak wiadomo, łączy się z ciążniną Hudsonską. Dnia 18 zeszłego Czerwca Kapitan Back wyjechał na okręcie *la Terreur* w celu ostatecznego rozwiązania tego zapytania. Ma on wplłynąć do ciążniny Hudsonskiej, będzie usiłował zagłębić się, uważając podług stanu lodow do zatoki Niedostępnej (*Repulse*) albo *Wager*, a ztamtąd wysle kilka wypraw dla zwiędzenia krajów, w stronie wschodniej wielkiej rzeki leżących.

Ale odkrycie północno-zachodniego przeyscia, przekonawszy o sprawiedliwości teoryi nowszych żeglarzy, nie przyniesie zapewna żadney istotney korzyści handlowi między Europą a Azyą, i dopóki nie ustanowi się wolne żegluga przez międzymorza Panamskie i Suez kupieckie okręty, bez najmniejszey wątpliwości będą przekładały drogę, wiodącą około przylądkow Horn i i Dobrey Nadziei. Bliższe zbadanie północno-zachodnich morz okaza pewną korzyść samym tylko przemysłnikom łowiącym wieloryby na północy, którzy z przyczyny dą-
żenia wielkich wielorybów na północ muszą coraz daley posuwać się na przód w tym kierunku. Obok tego podi-
że te do krajów bieguna północnego stawia już i teraz wie-
le uczonych wypadkow, tѣm ciekawszych i szacowniejszych, że niektóre astronomiczne obserwacye mogą się tylko tam czynić z powodzeniem. Tak naprzy-
kład, w wyższych szerokościach daleko lepiej jest obserwowac zorzę północną i dostrzegac jej działanija na magnetyzm ziemi, aniżeli w jakim innem mieyscu. Magnetyzm też nie można lepiej uważać processu zamar-
zania, jak w kraju, gdzie żywe srebro stale się znaj-
duje w stanie twardym. Zamiana gazow i rozmaitych sprę-
żystych płynow w parę, jako też i prawa, na których się opierają działanija światła i głosu tam tylko mogą byđz doświadczane z należytą dokładnością. W powszech-
ności klimat tych krajów przedstawia wielkie dogodno-
ści do czynienia podobnych doświadzeń i uczonych postrzeżeń, których u nas prawie zupełnie czynić nie-
podobna. Między innemi dostrzeżono, iż w czasie zimowym powietrze w okolicach bieguna północnego znaj-
duje się niekiedy w stanie nieruchomym, czego zgoła niebywa w innych klimatach, gdzie działanije słoń-
ca w różnych warstwach atmosfery, zawierających w so-
bie niejednostajny stopień ciepła, sprawuje nie u-
stanny ruch powietrza,

(Dokończenie nastąpi.)